

Korte mededelingen

Lienhardiella dahli (Psocodea: Caeciliusidae), een nieuwe stofluis voor Nederland

De stofluis *Lienhardiella dahli* (Badonnel) was tot nu toe alleen bekend uit Portugal en Italië en van het Azorische eiland São Miguel en het Canarische eiland La Palma (Johnson *et al.* 2019, Lienhard 1998). Groot was dan ook de verrassing dat in 2018 dit kleine insect werd gevonden in de duinen bij Bergen aan Zee (NH).

Lienhardiella dahli komt uit de familie Caeciliusidae en kan gedetermineerd worden met het stofluizendeel in de serie 'Faune de France' (Lienhard 1998). De soort vertoont seksuele dimorfie met plompe vrouwtjes van ongeveer 2 mm en slankere mannetjes van ongeveer 1,8 mm groot (figuur 1-2). Het lichaam is kenmerkend donker bruin (zwart of -rood) gekleurd, met op het abdomen dorsaal een witgele vlek en dorsaal en lateraal lichtere strepen. De basis van de poten en palpen zijn ook licht gekleurd. Beide seksen hebben rudimentaire vleugels zonder adering en met een donker uiteinde; bij de vrouwtjes zijn deze zeer kort, maar bij de mannetjes wel goed te zien (figuur 2). De antennen zijn bij de vrouwtjes ongeveer even lang als het lichaam, maar bij de mannetjes flink langer.

Over de leefwijze van de soort is, zoals bij veel stofluissoorten, weinig bekend. Lienhard (1998) schrijft dat ze wordt gevonden in het strooisel en op planten in de kruidlaag van bossen. In Bergen aan Zee werden door mij twee vrouwtjes en een mannetje verzameld van de bodem midden in grote pollen helm *Ammophila arenaria* die groeiden in

dynamische duinen op het terrein van het natuurvriendenhuis Het Zeehuis (figuur 3). Deze drie exemplaren zijn opgenomen in de collectie van Naturalis Biodiversity Center. Hoe de soort zich verspreidt is niet bekend. Mogelijk dat dit via luchtstromen gaat, maar ook foresie met vogels behoort tot de mogelijkheden (Mockford 1967).

De helmpollen in Bergen aan Zee werden eigenlijk afgezocht voor een andere, recent in Nederland ontdekte soort: *Protopsocus pulchripennis* (Perkins) (Noordijk & Belgers 2019). Deze werd hier echter niet als begeleidende soort aangetroffen. Wel maken de vondsten duidelijk dat helmpollen voor stofluizen een bijzondere biotoop vormen. Aangezien er van graspollen nog een aardig aantal stofluissoorten bekend is dat nog niet uit Nederland is gemeld (Lienhard 1998), is de verwachting dat meer onderzoek in (onder andere) duingraslanden ook meer nieuwe soorten voor onze fauna kan opleveren.

Dankwoord

Charles Lienhard (Natural History Museum of Geneva, Zwitserland) leidde de determinatie van de verzamelde exemplaren in goede banen en Yvonne van Dam (Naturalis Biodiversity Center) maakte de foto's van de kleine diertjes; beiden worden hartelijk bedankt.

Literatuur

- Johnson KP, Smith VS, Hopkins H & Eades DC 2019. Psocodea species file online, version 5.0/5.0. [2-iv.2015]. Beschikbaar op <http://psocodea.speciesfile.org> [geraadpleegd 23 juli 2019].
- Lienhard C 1998. Psocoptères Euro-méditerranéens. Faune de France. Vol 83. Fédération Française des Sociétés de Sciences naturelles.
- Noordijk J & Belgers JDM 2019. De stofluis *Protopsocus pulchripennis*: een bijzondere wereldreiziger nieuw voor Nederland (Psocodea: Elipsocidae). Entomologische Berichten 79: 138-142.
- Mockford EL 1967. Some psocoptera from plumage of birds. Proceedings of the Entomological Society of Washington 69: 307-309.

Jinze Noordijk

EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden
jinze.noordijk@naturalis.nl

1. Vrouw van *Lienhardiella dahli*. Bergen aan Zee, 25.x.2018. Foto: Yvonne van Dam

1. Female *Lienhardiella dahli*. Bergen aan Zee (province of Noord-Holland), 25.x.2018.

2. Man van *Lienhardiella dahli*, let op de korte, niet functionele vleugels met donkere uiteinden. Bergen aan Zee, 25.x.2018. Foto: Yvonne van Dam

2. Male *Lienhardiella dahli*, note the short, not functional wings with dark tips. Bergen aan Zee (province of Noord-Holland), 25.x.2018.

Summary

Lienhardiella dahli (Psocodea: Caeciliusidae), a new psocid for the Netherlands

In 2018, two females and one male of the psocid *Lienhardiella dahli* were collected from the ground inside tufts of marram grass in the dunes of Bergen aan Zee (province of Noord-Holland). This was the first record of the species in the Netherlands. Moreover, this insect seems very rare, with previous records only from Italy, Portugal, the Azores and Canary Islands.

3. Leefgebied van *Lienhardiella dahli* in de duinen bij Bergen aan Zee (Bergen, Noord-Holland). Foto: Jinze Noordijk

3. Biotope of *Lienhardiella dahli* in the dunes at Bergen aan Zee (community of Bergen, province of Noord-Holland).